Literatūra • menas • mokslas

DRAUGAS — šeštadieninis priedas 2002 m. vasario 2 d. Nr. 23 (5)

Saturday supplement February 2, 2002 No. 23 (5)

Šis tas apie „oželį"

Remigijus Misiūnas

Pavargę užjausti bėdų nukankintą artimą, kitąsyk griebiamės ironijos: „neturėjo bobutė vargo — įsigijo oželį". Lietuvai buvo maža vargų, tai dar tapo Frankfurto knygų mugės garbės svečiu. Blogiausia, nedaug kas nutuokia ką tai reiškia.

Žinia, Frankfurto knygų mugė Lietuvoje nėra naujiena. Vis tik tai didžiausia ir garsiausia pasaulyje knygų mugė, kur galima pamatyti paskutines knygų ir jam artimo pasaulio naujienas. Skirtingai nuo kitų mugių, jos rengėjai neturi ypatingo vargo surinkti dalyvius, nes į Frankfurtą važiuoja net tie leidėjai, kurie nesilanko kitose mugėse ir nesijaudina, kad vežamos knygos bus „ne į temą". Veik 150,000 kv. metrų ploto mugėje kasmet telpa keli tūkstančiai firmų ir daugiau kaip šimtas šalių, kurių rodomas arti pusės milijono knygų pamato veik 300,000 lankytojų.

Frankfurto mugė skaičiuoja aštuntą savo istorijos šimtmetį. Pradžioj čia buvo prekiaujama rankraštinėmis knygomis, vėliau ji davė pradžią Gutenbergo išradimo sėkmei, tačiau po Trisdešimties metų karo 1648 m. Frankfurtą, spėjusį tapti tarptautinės leidybos centru, katalikiškoji imperinė cenzūra nustūmė šalin ir ji pralenkė Leipcigo mugė. Tik po Antrojo pasaulinio karo, kai dauguma vokiečių knygų leidėjų ir prekybininkų pasitraukė į vakarinę Vokietijos dalį ir ieškojo būdų, kaip pradėti „naująją" Vokietijos knygų prekybą, Frankfurtas atgavo savo pozicijas.

1948 m. čia buvo surengta pirmoji pokarinė mugė, kur dalyvavo 205 leidyklos. Jos organizatoriai gerai suvokė informacijos, ryšių, knygų ir tarptautinio keitimosi patirtimi poreikį, kuris buvo ypač aštrus sugriautoje Vokietijoje, tad nenuostabu, kad antroji — 1949-jų — mugė jau buvo tarptautinė, su 460 dalyvių (tiesa, dar pokariškai vargana) — vyko miesto rotušėje, kuri dar nebuvo baigta remontuoti, stogas — kiauras — ir, prapliupus lietui, dalyviams tekdavo knygas dangstyti skėčiais.

Nuo to laiko mugė tradiciškai vyksta spalio pradžioje. Nežinia, kaip su ankstesniais laikais, tačiau jos naujausioje, jau pusę amžiaus įveikusioje, istorijoje galima rasti ne vieną lietuvišką pėdsaką. Ypač tai pasakytina apie paskutinį, nepriklausomybės dešimtmetį ir per tokią jų gausą jau nelengva pastebėti pirmuosius. Kas dabar žino, gal tarp pirmųjų, pokarinių mugių lankytojų buvo ir Frankfurte ar jo apylinkėse gyvenę lietuviai pabėgėliai.

Ko gero, pirmąsyk lietuviška knyga buvo pristatyta mugėje 1957 m. Įdomu, kad tuokart veik akis į akį susidūrė ir lietuviška išeiviška, ir sovietinės Lietuvos knyga. Tais metais mugėje dalyvavo apie 1,200 firmų. Savo vietą rado ir bendras išeivių baltų stendas, pavadintas „Estų, latvių ir lietuvių leidiniai laisvajame pasaulyje". Be to, lietuviškos tematikos ar net lietuviškų knygų buvo kitų šalių leidėjų stenduose (sakysim, tarp Heidelbergo „Winter" leidyklos eksponuotų lituanistinių knygų buvo ir V. Gailiaus *Vokiečių-lietuvių kalbų žodynas)*, liudininko žodžiais, „kad ir kiek, bet vis gerai, kad primena Lietuvą".

Sovietinės Lietuvos knygos buvo pristatytos bendrame SSRS stende. Vėlgi, jei tikėti minėtu liudininku, savo įspūdžius išsakiusio laikraščio *Europos lietuvis* puslapiuose, jį buvo lengva rasti pagal kvapą... Šį skleidė sovietinių spaustuvininkų naudoti, kitų jau pamiršti, seno pavyzdžio klijai. Tai iškart gadino nuotaiką ir vertė dar kritiškiau vertinti eksponuojamas knygas. Tarp jų buvo daug didelio formato knygų, spausdintų gerame, net prabangiame popieriuje. Jos rodė mėginimus mėgdžioti to meto moderniškas poligrafinės kultūros priemones, tačiau tuo pat metu jos buvo spausdintos menko pasirinkimo senoviškais šriftais ir įvilktos į šiurkščius aplankus, kurie greitai tepėsi. Pasitaikiusias talentingas iliustracijas gadino reprodukcinė technika, prilygusi prieškario Lietuvos žurnalų stiliui. Tai leido liudininkui ironizuoti, kad „pažangioji" sovietinė knyga tuo metu „įsisavino" prieš 20 metų buvusį modernų stilių.

Deja, ironiją veikiai keitė liūdesys, matant, kad tokia sovietinė knygos „dvasia", daugiau ar mažiau persunkusi visų Rytų Europos šalių knygas, sklido ir iš sovietinės Lietuvos knygos. Aišku, širdį skaudėjo ne dėl agitacinės literatūros, o dėl, pavyzdžiui, eksponuotų Maironio *Raštų*, 1955 m. dainų šventės leidinio ar K. Donelaičio *Metų*. Pastaroji dėl savo šriftų minėtam liudininkui sukėlė įtarimą, ar tai ne 1940 m. leidimo su V. K. Jonyno iliustracijomis kopija, tačiau jį išsklaidė naujos — V. Jurkūno iliustracijos. Deja, vėl nuliūdino, nors V. Jurkūno talentu neabejota, vis tik nenorėta tikėti jo pavaizduotais būrais. Jie labiau priminė Pavolgio burliokus ir aplamai kėlė abejones, ar leidėjai bent studijavo M. Lietuvos praeitį. Blogiausia, kad šios iliustracijos buvo panaudotos ir *Metų* vertimuose į kitas kalbas. Tokia ir kitos knygos skaudino širdį, juo labiau atmenant, kad parodos organizatoriai vokiečiai darė jų atranką.

Išeiviai baltai stengėsi parodyti savo knygos raidą emigracijoje. Tam buvo skirta stende pakabinta diagrama, rodžiusi jų leidyklas visame pasaulyje, už save kalbėjo užrašas „10,5 mln. knygų nuo 300,000 pabaltijiečių tremtinių" ir šūkis „Argi Jūs nežinote, kad jokia pasaulio galybė neįstengia veikti laisvės jėgos?" Pats stendas buvo išklotas juodu aksomu, apstatytas ano metu moderniais baldais, gėlėm. Paaiškinimus lankytojams teikė trys tautiniais rūbais apsirengusios merginos (lietuviams atstovavo studentė A. Kavaliauskaitė).

Iš viso stende buvo 650 knygų lietuvių, latvių, estų ir kai kuriom Vakarų šalių kalbom. Lietuviškos sudarė gerą trečdalį. Sprendžiant pagal turimus fragmentiškus duomenis, tai buvo geriausios pokario metais išleistos knygos — 11 iki tol pasirodžiusių *Lietuvių enciklopedijos* tomų, JAV išleistas V. Augustino foto albumas *Lithuania*, gražiausi DP laikmečio leidiniai — T. Vizgirdos serijos *Lithuania Country and Nation* serijos leidiniai, knyga apie dainininkę A. Dambrauskaitę, A. Šapokos redaguota *Lietuvos istorija*, Daumanto *Partizanai už geležinės uždangos*, beletristikos, poezijos leidiniai, religinė literatūra, „Nidos" klubo knygos. Jų leidėjai — 13 leidyklų — buvo įtraukti į parodos katalogą.

Turint tik vieną liudininką sunku šimtu procentų patikėti, kad prie baltų stendo buvo sunku prieiti ir jis buvo vienas gražiausių parodoje. Kaip bebūtų, regis, jis sulaukė nemenko dėmesio — stendą filmavo televizija, apie jį šnekėta per radiją ir rašyta spaudoje. Be to, kaip buvo užsimota, tais pačiais metais stendo knygos buvo eksponuotos Berlyne lapkričio 8-24 d. vykusioje knygų leidyklų ir prekybininkų parodoje. Beje, baltams buvo siūlyta tuoj po Kalėdų rodyti knygas Paryžiuje, o po to galbūt perkelti į Stokholmą, Miuncheną, kitus Europos centrus, o gal ir už Europos ribų, nors, regis, tai liko tik siūlymais.

Apie sėkmę liudija ir baltų knygomis besidomėjusių ir konkrečius savo poreikius įvardinusių stendo lankytojų sąrašas. Jame buvo net 15 vokiečių, austrų, šveicarų ir švedų leidyklų, taip pat keli VFR knygynai, mokslo institucijos bei atskiri asmenys.

Tačiau, kad ne viskas buvo taip gražu, pripažino patys amžininkai. Jau *Europos lietuvio* liudininkas užsiminė, kad būta organizacinių problemų, o nuotolis neleido deramai susiorganizuoti — mat, daugelis lietuvių leidėjų gyveno JAV. Be to, kai kurie nesuprato mugės reikšmės, vėlavo arba visai neatsiuntė knygų, kiti neatsiliepė ir pakartotinai raginti. Taip pat spaudoje buvo trumpai paminėta, kad ne visada lojaliai laikėsi latviai.

Situaciją paaiškino lietuvių atstovo Pabaltijiečių komitete knygų parodai Frankfurte, kuris buvo sudarytas prie Laisvosios Europos komiteto Miunchene, Jono Griniaus laiškas spaudoje. Jo galva, visos bėdos prasidėjo jau Laisvosios Europos komitete New Yorke, kuris gerai nesiorientavo, ko reikia, dalyvaujant tarptautinėje knygų mugėje, ir kokie lietuvių atstovo uždaviniai. Pavyzdžiui, komitetas vienu metu siūlė pasiskolinti knygas iš Vasario 16 gimnazijos bibliotekos, o ne prašyti leidėjų, tarsi mugė būtų skirta senoms knygoms. Tačiau didžiausiu visų bėdų šaltiniu, anot J. Griniaus, buvo „Ernos ir Pauliaus Kovalevskių šeimininkavimas". Pirmoji buvo skyriaus vedėja ir jo meninė rengėja, o antrasis — latvių atstovas. J. Griniaus liudijimu, dėl jų sauvaliavimo, ypač E. Kovalevskos diktatoriško būdo, jis net negalėjo atversti spalvingesnio puslapio lietuvių knygose.

Iš kitų nelojalumo lietuviams faktų J. Grinius paminėjo skyriuje eksponuotą, klaidingai parengtą žemėlapį, rodžiusį, iš kokių miestų atkeliavo lietuviškos knygos, nors jis ir buvo du kartus dėl klaidų protestavęs bei pateikęs teisingą miestų sąrašą. Be to, vėlgi, nepaisant J. Griniaus protestų, buvo eksponuojamas neteisingai nupieštas Vytis (žirgo liemuo atrodė karviškas, bet su „patino priedu papilvėje").

Skandalu virto brošiūra apie baltų knygas laisvajame pasaulyje. Nors *Europos lietuvio* liudininkas minėjo, kad ji dalinta lankytojams, J. Grinius teigė, kad pasirodė mugei pasibaigus. Girdi, jis teturėjo tik keliasdešimt „Lietuvių knygų klubo" prospektų, kuriuos greitai išdalino ir tegalėjo pavydėti estams, apsirūpinusiems išeivijoje pasirodžiusių svarbesnių leidinių bibliografija, bei apgailestauti, kad VLIKas taip ir nesureagavo į raginimus duoti leidinių lietuvių skyriaus reprezentacijai.

J. Griniaus tvirtinimu, pagrindine brošiūros gaišaties priežastimi tapo latvių atstovo (kuris buvo ir faktiniu jos leidėju) vėlavimas pristatyti tekstą. Lietuvišką tekstą redaktorius iškraipė keliose vietose, nors J. Griniui sakė tik taisąs kalbą bei stilių. Įžangoje teminėti latviai ir estai, o latvių dalyje (kuri buvo didesnė nei lietuvių ir estų kartu sudėjus) buvo aprašyta jų knygos būklė nuo seniausių laikų, baigiant sovietine Latvija. Vien šio laikmečio latvių knygai buvo skirta tiek vietos, kiek teko visam lietuvių skyriui. Maža to, čia propaguoti ir sovietinės Latvijos knygos pasiekimai, o tekstas apie sovietinės Lietuvos knygos būklę — iškraipytas. Leidėjų ryžtas platinti brošiūrą, akcentuojančią sovietinės Latvijos pasiekimus Berlyno — komunistų apsupto miesto — parodoje, nepaisant visų J. Griniaus prieštaravimų, atrodė keistas.

Galop J. Grinius, matydamas, kad visos jo pastangos tuščios, pasitraukė, teisindamasis, kad tebuvo apsiėmęs pasirūpinti lietuviams tekusiais darbais Frankfurto mugėje. Jo žodžiais, knygos į Berlyną buvo išvežtos be jo žinios ir čia jomis rūpinosi, jau ir Frankfurte J. Griniui talkininkavęs, V. Banaitis, tačiau tai menkai teguodė už jas atsakingu tebesijautusį ir vis dar bandžiusį protestuoti J. Grinių. Juo labiau, kad tarp išvežtųjų buvo ir jo paties bibliotekos geriausios knygos, tad už savo neatlygintą darbą Frankfurte jis dar jautėsi ir apiplėštas bei kėlė klausimą, ar verta lietuviams dalyvauti tokiuose rengiiniuose, kur gerų tikslų siekiama blogomis priemonėmis. Matyt, tokia patirtis kažkiek prisidėjo prie to, kad daugiau lietuviai išeiviai nebedalyvavo Frankfurto knygų mugėje. Bene jau kol kas nepavyko rasti tai paliudijančių duomenų (užtat latviai dar mažiausiai kartą buvo grįžę — 1968 m.), tad iki 1990 m. lietuvišką knygą atstovavo sovietinės Lietuvos knygos SSRS stende.

Jau prieš keturis šimtmečius Frankfurto knygų mugė buvo pavadinta akademija, vykstančia parodos forma, į kurią susirenka ne tik leidėjai ar prekijai, bet ir poetai, mąstytojai, istorikai bei filosofai. Šiuo metu tai nepaprastai reikšmingas Vokietijos kultūrinis įvykis. Į jį susirenka politinės garsenybės, karališkų šeimų atstovai, kuriems irgi svarbu čia dalyvauti — juk į mugę suvažiuoja apie 8,000 žurnalistų.

Nuo 1978 m. paroda yra skiriama kokiai nors temai arba kuriai šaliai, vadinasi, šalis pakviečiama garbės svečio teisėmis ir jos knygai tenka išskirtinis dėmesys. Lietuvių leidėjai, kurie per nepriklausomybės dešimtmetį pramynė takus į Frankfurto mugę, ne kartą užsimindavo kaip būtų nuostabu, kad Lietuva taptų tokiu svečiu, tačiau tai panašėjo į svajas nuskristi į Mėnulį — jau vien ko verti buvo gandai, kad toks malonumas kainuoja šešiaženkles sumas.

Tačiau kalbėjo — ir prisikalbėjo: ūmai 2001 m., tarsi akmuo iš dangaus nukrito kvietimas Lietuvai būti 2002 m. mugės garbės svečiu ir sukėlė sukrėtimą. Mat, kitos valstybės paprastai jį gaudavo prieš trejus metus, gi Lietuvai, galima sakyti, teko krūtine uždengti ambrazūrą po to, kai kvietimo atsisakė Turkija. Tiesa, kiek guodė mugės organizatorių žodžiai, kad, jei būtume turėję trejetą metų, porą tikrai būtų iššvaistę ginčams. Kad jie it į šulinį žiūrėjo, parodė kelių 2001 m. mėnesių patirtis, kai Lietuvoje buvo (ir iki šiol nebaigiama) ginčytis dėl vienų ar kitų, su 2002 m. muge susijusių, dalykų. Juo labiau, kad yra kam ginčytis — už pasirengimą atsakinga Kultūros ministerija, yra sukurtas jį koordinuojantis, komitetas, veikia Lietuvos prisistatymo knygų mugėje biuras bei kitos, už konkrečius darbus atsakingos organizacijos.

Nukelta į 2 psl.

Š.m. sausio 24 d. Loyola universitete Čikagoje įvyko iškilmės, kuriose buvo pristatyta naujoji stipendija, skirta Maria ir Antano Rudžių 1529 m. Lietuvos Statuto studijoms. Iškilmėse dalyvavo visa eilė garbingų svečių, o taip pat pirmosios Rudžių stipendijos gavėjai Megan Shortridge ir Magdalena Walczak. Pagrindinis šventės kalbėtojas buvo grafas Nikolai Tolstoy, atvykęs iš Didžiosios Britanijos; iš Lietuvos dalyvavo leidėjas Stasys Kašauskas; Lietuvos ambasadorius Ispanijai dr. Vytautas A. Dambrava, Maria ir Antanas Rudžiai, universiteto garbės prez. kun. Raymond C. Baumhart, SJ, Loyola prez. dr. Ronald E. Walker, Šiuolaikinių kalbų ir literatūros katedros dėstytoja dr. Aldona M. Walker ir kiti. Nuotraukoje iš kairės: grafas Nikolai Tolstoy, Maria Rudienė, inž. Antanas Rudis, dr. Aldona Mogenytė-Walker, dr. Ronald E. Walker ir Mr. Walker, Jr. L. Tautkuvienės nuotr.

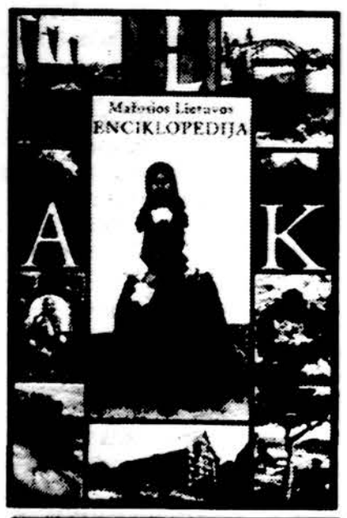

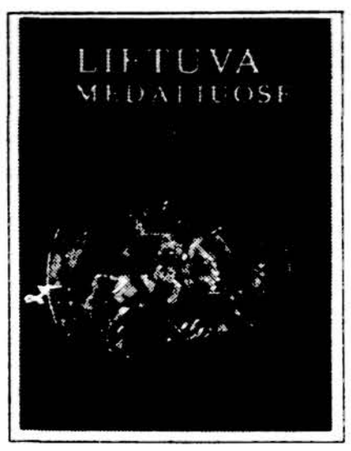

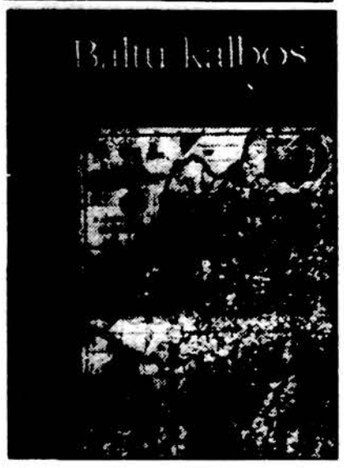

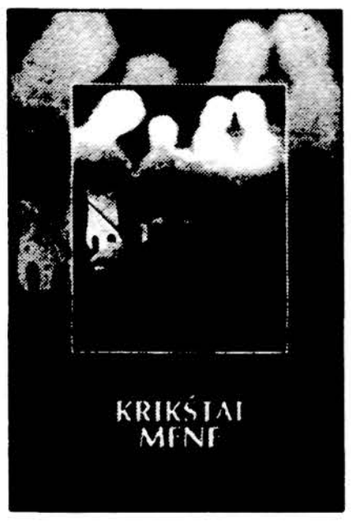

„Puoselėjau kūrybą, gimusią iš ilgesio...”

Taip savo kūrybą apibūdina rašytoja Alė Rūta-Elena Nakaitė-Arbienė. Beveik trisdešimties knygų autorė, puikiai pažįstama išeivijoje gyvenantiems lietuviams ir savo tėvynainiams Lietuvoje. Jos knygos mėgstamos, skaitomos. Daugelis jų premijuotos, pažymėtos reikšmingais apdovanojimais. Vienas svariausių įvertinimų — Rašytojų draugijos premija už 2000 metų geriausią romaną — *Vargingos tėvynės vaikai*. Premiją įteikė poetas Bernardas Brazdžionis. Mecenatas Lietuvių fondas.

2001 m. Rašytojų draugijos premijos laureatė, poetė, romanistė, vertėja, aktyvi žurnalistė, veikli ateitininkė, nenuilstama visuomenininkė — Alė Rūta nesididžiuoja savo laimėjimais. Savo laiške LRD pirmininkei S. Petersonienei kukliai rašo: „Manau, kad tai mūsų LR draugijos laimėjimas”.

Ši premija svarus, gražus, jos spalvingo, kūrybingo talento įvertinimas.

Alės Rūtos gyvenimo ir kūrybos kelias nebuvo lengvas — daug dirbta, kurta, svajota, mylėta ir kentėta, ilgėtasi tėvynės. Beveik 50 metų tik mintimis ir svajonėmis buvo grįžtama į ją. Kūnas gyveno svetimoje žemėje, o siela plazdėjo Lietuvoje. Todėl savo kūryboje ji kalba apie Lietuvą, jos darbščius žmones, gražius papročius.

Elena Nakaitė Arbienė gimė 1915 m. lapkričio 3 d. Petrapilyje, Rusijoje. Tuomet tėvai buvo pasitraukę nuo Pirmo pasaulinio karo baisumų į Rusiją. Vėliau visi grįžo į Kamajus — savo vaikystę praleido nuostabioje gamtoje, dvasingoje aplinkoje. Kažkada čia Strazdelio vaikščiota, netolies Vaižganto gyventa. Aukštaitijos švelni gamta suteikė įkvėpimą visam gyvenimui, vėliau ne kartą jos herojai klajos tėviškės laukais, miškais ir kloniais.

1934 m. baigė Rokiškio gimnaziją. Studijavo Pedagoginiame institute Klaipėdoje (1937 metais), vėliau studijavo literatūrą Kauno, Vilniaus (baigė 1944 m.) ir Vienos universitetuose.

Šešerius metus mokytojavo Aukštesniosios technikos mokykloje. Literatūros studijų pasirinkimas nebuvo atsitiktinis, širdis nuo jaunumės krypo į kūrybos pasaulį. Plunksną pradėjo bandyti, eiliuodama, spausdindama eilėraščius moksleivių periodikoje (1934-35 m.) Deja, pirmo poezijos rinkinio nepavyko išleisti — liko Lietuvoje. Aktyviai bendradarbiavo spaudoje — *Naujojoje Vaidilutėje, Ateities spinduliuose, Naujojoje Romuvoje, Studentų dienose*. Rašė literatūros, kultūros klausimais, spausdino savo prozos vaizdelius, poeziją. Jos kūryba buvo pastebėta ir vertinama Lietuvoje. Už eiliuotą vaidinimą *Žiogas ir skruzdės* (1942 m.) gavo „Žiburėlio” premiją.

Gyvenimo grėsmingų nuotaikų — antrosios rusų okupacijos — užklupta, pasitraukė į Vakarus. 1944 m. atsidūrė pietinėje Vokietijoje. Stovyklinis gyvenimas nelepino, tačiau užgrūdino ir suteikė kūrybinių galių. 1946 m. tapo LRD nare. Kartu su kitais kūrėjais dalyvavo almanache *Tremties metai*. Debiutavo poezijos knygele *Be tavęs* (1946 m.) ir novelių knyga *Likimo kelias* (1947 m.).

Alės Rūtos pasaulėžiūra formavosi per skaitymą — knyga buvo geriausia draugė. Ji skaitė ir prancūzų, ir vokiečių kalba. Savo mėgstamo rašytojo Gustave Flaubert romaną *Madame Bovary* išvertė į lietuvių kalbą. „Nidos knygų klubas” Londone išleido dviem tomeliais (1955).

1948 metais pavyko pasiekti svetimos, bet svetingos, Amerikos žemės krantus. Čia taip pat nebuvo lengva ir ramu. Reikėjo pelnyti duoną pragyvenimui, rūpintis šeima. Savaitgaliais pasiaukojantis darbas lituanistinėje mokykloje. O kaip norėjosi išsaugoti, išlaikyti lietuvišką žodį ir įskiepyti meilę jam vaikų širdelėse. Per lietuvišką žodį įdiegti ir meilę tėvynei. Atliekamu nuo darbo laiku — rašymas, dvasiai atgaiva. „Kūrybinis variklis — gimtoji žemė, mūsų tautos istorija, nostalgija, vienumos jausmas svetimame krašte”, — rašo Alė Rūta.

Iš šių ilgesio gėlių ir pynė savo kūrybos vainiką. Kartu su kitais autoriais dalyvauja *Lietuvių poezijos antologijoje, Lietuvių beletristikos antologijoje*. Plačiai bendradarbiauja Amerikos ir Kanados spaudoje. *Tėviškės žiburiai, Draugas, Aidai* ir kt. Rašė įvairiomis literatūros, kultūros temomis, esė rašytojų sukakčių, įvairias recenzijas. Kūrybą spausdina metraščiuose, almanachuose ir antologijose.

„Visų mano knygų alfa ir omega — nostalgija. Gimtinė, kaimas, kur užaugau. Rytų

Rašytoja Alė Rūta.

Aukštaitijos kaimas, kuriame žmonės gal ir buvo skurdūs, bet dažniausiai sveiki siela. Kur tikėjimas, darbo meilė, šventės ir savi papročiai gaivino, guodė ir mus į gyvenimą vedė tiesiu keliu”, — rašo Alė Rūta.

Kūrybinis derlius gausus — beveik 30 knygų. Pati autorė išskiria tokias knygas — apysakas: *Žemės šauksmas* (1966), romanas *Trumpa diena* (1955), *Motinos rankos* (1961), *Kelias į kairę* (1964), *Vieniši pasauliai* (1968), *Pirmieji svetur* (1984), *Daigynas* (1987), kelionės įspūdžius į Lietuvą sudėjo į knygą *Tarp ilgesio ir tėviškės* (1987), romanas *Mėlyno karvelio šviesa*... Tai tik keletas jos puikių „kūdikių”. Alės Rūtos kūryba mielai skaitytojų priimta ir geidžiama, o kritikų palankiai vertinama ir apdovanota svariais įvertinimais. Už romaną *Trumpa diena* Alei Rūtai paskirta *Draugo* premija (1954 m.). Šiame romane ji jautriai atskleidžia trapiausią žmogaus jausmą — meilę. Herojai apgaubti Rytų Aukštaitijos vaizdinga gamta, pateiktas jų kasdieninis darbas, iškilmingi atlaidai, linksmos gegužinės. Supintas puikus margaspalvis lietuviškų papročių vainikas. Kitą premiją Alei Rūtai įteikė Lietuvaičių seserų institutas už vaidinimą „Pakrūmė” (1954).

Romanas *Kelias į kairę*, 1964 m. laimėjo *Dirvos* konkursą. Jame gvildenamos aktualios, svarbios, dažnai skausmingos gyvenantiems išeivijoje lietuviams temos. Autorė realiai vaizduoja išeivių gyvenimą Amerikoje. Ji panoramiškai pateikia ankstesnių emigrantų ir naujai atvykusių klajones. Suveda dviejų emigracijų generacijas, kurios neišvengia konfliktų. Romanas, pasirinktos formos požiūriu, originalus ir kompoziciniu išdėstymu — stiprus. Šis romanas turėtų patraukti išeivijoje gyvenančių dėmesį.

Už romaną *Pirmieji svetur* paskirta 1984 m. *Draugo* premija. Šiame romane ji vėl kreipia savo žvilgsnį į emigrantų gyvenimą. Autorė nagrinėja pirmųjų, senųjų lietuvių emigrantų gyvenimus. XIX amžiaus pabaigoje jie atvyko į Ameriką, nuo caro kariuomenės bėgdami ir ekonominės situacijos verčiami. Dirbo sunkų, alinantį darbą šachtose, nepakeldami galvų, vargo siuvyklose, tačiau jų širdyse spindėjo meilė tėvynei Lietuvai. Jie rado laiko švietimui ir kultūrinei veiklai — savų parapijų įsteigimui, lietuviškų laikraščių leidimui, teatrams. Meilė Lietuvai palaikė sunkiose gyvenimo situacijose.

Alės Rūtos romanų herojai — menininkai, inteligentai, mokytojai, ūkininkai. Savo kūryboje ji nagrinėja psichologines problemas. Autorė ima iš gyvenimo realias situacijas ir kartu su savo herojais bando jas išnarplioti.

Kūrybos pagrindas — tikėjimas, tvirtos moralinės nuostatos, meilė tėvynei. Jai rūpi šeimos sudarymo problemos, bendravimas tarp artimų žmonių. Šviesiausiomis spalvomis jos romanuose tapomi motinų paveikslai. Pasiaukojanti motina dovanoja gyvybę, augina ir prižiūri, lepindama skaniais kukliais valgiais, o sielą penėdama gražiomis pasakomis ir legendomis... Kas daugiau, jei ne motina, moka suprasti, atleisti, užjausti ir paguosti. Motina moka švelniai įskiepyti meilę tėvynei ir meilę mokslui.

Ypatingą reikšmę savo romanuose Alė Rūta suteikia mokslui ir jo apaštalams — mokytojams. Šiems šviesuoliams ir skiriamas premijuotas romanas *Vargingos tėvynės vaikai*.

Nukelta į 3 psl.

ginius, ragino lietuvius kuo greičiau išskirti savo silpnąsias ir stipriąsias puse. Prie pastarųjų jie priskyrė teatrą, muziką, fotografiją, dokumentinį kiną. Kviesta atsivežti žmonių, galinčių laisvai vokiškai kalbėti apie Lietuvos geopolitinę situaciją, kultūrą, politiką, ekonomiką, turizmo galimybes, pasikviesti žmonių iš Baltarusijos, Kaliningrado srities, Latvijos, Lenkijos, kurie išdėstytų savo požiūrį į Lietuvą.

Žinia, galima pasimokyti ir iš buvusių valstybių svečių patirties. Pavyzdžiui, teigiama, kad Lenkijos sėkmę gal lėmė ir vokiečių poetų jausta skola lenkų poezijai. Tačiau ir pats lenkų pasirodymas buvo be priekaištų, įskaitant politikų kalbas ir Č. Milošo specialiai mugei parašytą eilėraštį. Vengrai buvo nežinomi, tačiau prieš mugę jie sugebėjo parašyti ir paskelbti spaudoje ilgam išlikusių esė apie Vengrijos kasdienybę.

Įdomi Italijos patirtis. Italai daugiausia dėmesio skyrė savo virtuvei ir vynui, o tik paskui literatūrai. Jos pristatymas, jei ir nebuvo pakankamai rimtas, davė milžinišką efektą: publika susidomėjo ne tik kelionėmis į Italiją, bet ir jos rašytojais. Tiesa, gal kai ką garbingoje mugės vietoje sėdintis koks Biržų kraštų aludaris, o šalia jo alaus garuojantis cepelinų puodas, gali ir šokiruoti... Gal tačiau reikėtų atminti Indijos patirtį, kuri patyrė nesėkmę turbūt todėl, kad per daug akcentavo savo kultūrą, stengdamasi pamiršti kolonijinius laikus, nors daugelis jos autorių teberašo angliškai.

Kaip ten bebūtų, vis tik, pristatant savo istoriją (nes ir ką besakytum apie šiandienos akcentavimą, vakariečiai mažai žino mūsų istoriją ir būtina bent trumpai ją pristatyti), reikėtų vengti liūdnumo ir kiek linksmiau pažvelgti į save. Sakysim, graikai turėjo komiksų apie savo istoriją stendą, o kuo mes prastesni? Pavyzdžiui, galėtume pasišaipyti iš pasaulyje susiformavusių neigiamų Lietuvos įvaizdžių, neužmirštant ir paskutinio, taip garsiai nuskambėjusio amerikiečių, rašytojo romano, kur Lietuva vaizduojama tikra siaubo šalimi. Juo labiau, kad panašiai šnekėjo ir vokiečių konsultantai, teigę, kad nereikia stengtis pasirodyti pačiais turtingiausiais, stipriausiais ir gražiausiais pasaulyje. Žmones geriausiai nuteikia, kai svečiui pasiseka pasirodyti tokiam, koks yra.

Aišku, koks bebūtų prisistatymas, svarbiausiu dalyku mugėje bus knygos ir tai, kiek jomis pavyks sudominti kitų kraštų leidėjus, ypač Vokietijos. Mat Lietuvos leidėjų sąjungos prezidento Sauliaus Žuko žodžiais, yra susiformavusi taisyklė, kad, jei vokiečiai išleidžia kokią Vidurio Europos šalies knygą, ja susidomi ir anglai bei prancūzai. Deja, jau chroniška virto problema, ką gi pasiūlyti kitų šalių leidėjams, nes, kaip sako Frankfurto mugės organizatoriai, knyga — ta priemonė, per kurią geriausia pažinti kitą tautą. Tu pasiimi ją, pasižiūri į jos išvaizdą — tai šį tą byloja apie valstybės ekonomiką ir išsivystymą, o paskaitęs pamatai, kuo žmonės gyvena.

Kultūros ministerija mėgino užkimšti spragą, paskelbusi konkursą informacinio ir apibendrinamojo pobūdžio knygoms. Jam buvo pateikta įdomių projektų, pavyzdžiui, A. Bubnio *Karinė rezistencija ir tremtis Lietuvoje*, V. Spenglos *Bažnyčia, Kronika ir KGB voratinklis* bei kitos, tačiau yra vienas „bet”, tai, kas atrodo mums įdomu ir svarbu, vakariečio gal visai nejaudina. Sakysim, knygomis apie KGB jis jau persisotinęs, o dar, kaip teigia, Lietuvos PEN klubo prezidentas Almantas Samalavičius, lietuviai, norėdami parodyti savo kančias, tai daro labai nepatraukliai, pasaulis ir taip pavargęs nuo kančių. Jis pasisako už trumpas, į didelį akademiškumą nepretenduojančias apybraižas apie Lietuvos istoriją.

Vis tik didžiausios pastangos skiriamos grožinės literatūros sklaidai. Į 2001 m. mugę viešoji įmonė „Lietuviškos knygos” nuvežė 50 lietuvių autorių knygų, rekomenduojamų versti į užsienio kalbas, sąrašą ir žadėjo leidykloms, pasirinkusią kurią leisti, paramą. Kitų metų parodai „Lietuviškos knygos” žada parengti kur kas daugiau informacijos apie Lietuvą ir knygas. Taip pat viltys, kad bus išleistos bent kelios verstinės prozos knygos, siejamos ir su iki mugės vykstančiais renginiais bei vokiečių žiniasklaida, juo labiau, kad jaučiamas vokiečių leidyklų domėjimasis tam tikromis knygomis. Beje, Vokietijoje jau prasidėjo renginiai, pristatantys lietuvių literatūrą — 2001 m. gruodžio 13-14 d. Berlyno literatūros namuose vyko pažintinis lietuvių literatūros seminaras, kur Vokietijos institucijų atstovai buvo supažindinti su lietuvių literatūros sklaida užsienyje.

Tiesa, galvojant apie vertimus, visų pirma reikia turėti omenyje jų kokybę, nes vokiečių kritika geriausia Europoje. Jai daug vietos skiria dienraščių kultūriniai priedai bei literatūriniai žurnalai, tad geriausias būdas pagarsėti Vokietijoje — būti pastebėtam kritikos.

Tačiau patarimai lieka patarimais, o dirbti tenka patiems, tad nerimo ir kliūčių per akis. Pavyzdžiui, gavus Frankfurto mugės spaudos tarnybos pranešimą apie lietuvių prisistatymą 2001 m. mugėje, viešai susirūpina kodėl vokiečiams neliko atmintyje nei vieno lietuvių autoriaus pavardės, ir svarstyta, ar ne laikas pasitelkti profesionalią reklamos agentūrą ir dar kartą persvarstyti mugės biudžetą (2002 m. buvo paprašyta iš biudžeto skirti 4 mln., tačiau neseniai televizijos interviu S. Žukas prisipažino, kad nežino, kiek bus gauta, jis tik tegalėjo pasakyti, kad graikai 2001 m. turėjo 12 mln. markių). Šiek tiek gąsdina ir pačių leidėjų požiūris. Pavyzdžiui, 2001 m. pabaigoje vykusiame leidėjų susirinkime, skirtame aptarti dalyvavimo mugėje klausimus, dalyvavo tik apie 30 leidyklų atstovai. Guodžia tik tai, kad kelios dešimtys dar domėjosi renginiu, tačiau nedalyvavo dėl vienų ar kitų priežasčių, gal ateityje ir jos prisidės, nes leidyklų skaičius neribojamas.

Yra ir kitų problemų, tačiau visuomenėje jos mažai žinomos, nes vis tik spaudoje gan šykštu informacijos apie pasirengimą mugei ir jos svarbą. Atrodo, jog veik nepastebėta praslydo informacija, kad mugė — tai savotiškas kulminacinis momentas. Visus metus VFR per radiją, TV bus „sukama” lietuviška tema, į Lietuvą atvažiuos žurnalistai, TV, režisieriai, kurs filmus ne tik apie rašytojus, bet ir apie istorinius įvykius. Jei reikėtų visa tai nupirkti — tam reikėtų įspūdingų pinigų. Tai proga, kurios buvo laukta daug metų ir reikėtų kuo daugiau idėjų, kaip deramai atstovauti Lietuvai, tarp jų — ir originalių, susijusių su naujausiomis technologijomis. Neprošal iš anksto pasižvalgyti talkininkų kitose srityse: turizmo, ekonomikos, istorijos, politologijos specialistų, kurie galėtų aktyviai dalyvauti mugės programoje ir nekalbėtų apie nežinia ką, nelabai susivokdami, kur pateko.

Kai jūs skaitysite šias eilutes, Lietuvoje jau bus parengta jos prisistatymo sąvoka. Reikia manyti, kad joje atsiras vieta ir lietuviškai išeiviškai knygai.

Kaip ten bebūtų, norisi tikėti, kad viskas bus gerai ir Lietuva gerai pasinaudos garbės svečio galimybėmis, o po to viskas bus taip, kaip ir sakoma seniai paskelbtame prisistatymo motto „to be continued...”

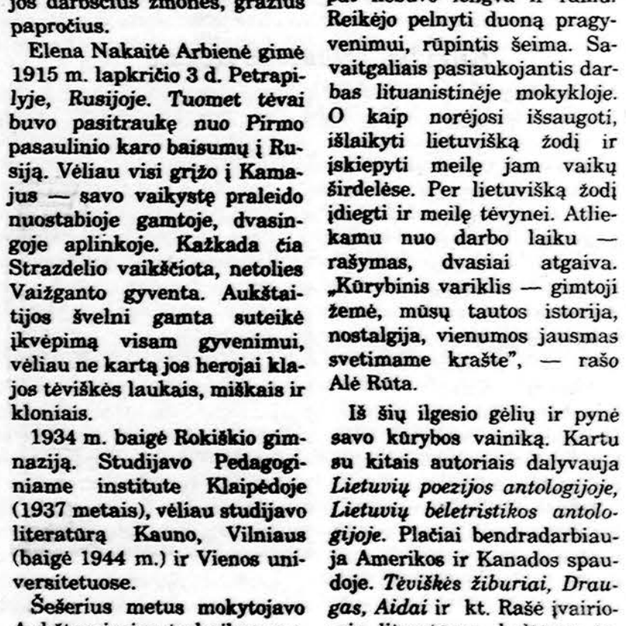

Los Angeles, Calif., 2002 m. sausio 5 d. rašytojai Alei Rūtai Lietuvių rašytojų draugijos premiją įteikia poetas Bernardas Brazdžionis, vertinimo komisijos pirmininkas.

Šis tas apie „oželį”

Atkelta iš 1 psl.

Mat, tų darbų be galo daug. Lietuva, kaip valstybė viešnia, turi parengti savo prisistatymo programą — muzikinę, literatūrinę ir kultūrinę, nes mugė — tarsi pasaulinė EXPO paroda, kur labiausiai akcentuojami literatūriniai-kultūriniai dalykai. Klausimų daug, o atsakymų tenka ieškoti veik bėgte. Kažkiek jų buvo rasta 2001-jų mugėje, kur garbės svečiu buvo Graikija. Pasidairius po jos paviljoną, buvo nuspręsta stengtis mugės lankytojus labiau sudominti, kaip Lietuva atrodo dabar, kur eina ir ko tikisi, ne tiek akcentuoti istorinius dalykus.

Panašiai kalbėjo ir 2001 m. lapkritį atvykę vokiečių specialistai. Jie ragino stengtis parodyti ne tik leidžiamas knygas, bet ir šalį, ir priminė, kad lygiai, kaip propaguoti savo autorius, yra svarbu skatinti turizmą, ekonominius ryšius. Taip pat kviesta neužmiršti atspindėti visų Lietuvoje gyvenančių tautų istoriją ir kultūrą, traktuojant tai, kaip sėkmingos Lietuvos raidos užtikrinimą. Be to, buvo perspėta, kad svarbu numatyti klausimus, kuriuos gali pateikti lankytojai, tada bus lengviau atsakyti (visa bėda, kad dažniausiai iš kitataučių sulaukiama tokių klausimą, kokių mažiausiai tikimės, tad tai tikrai labai sunkus uždavinys).

Taigi vokiečių specialistai, turėdami omeny mugės rengėjus, ragino lietuvius kuo greičiau išskirti savo silpnąsias ir stipriąsias puse. Prie pastarųjų jie priskyrė teatrą, muziką, fotografiją, dokumentinį kiną. Kviesta atsivežti žmonių, galinčių laisvai vokiškai kalbėti apie Lietuvos geopolitinę situaciją, kultūrą, politiką, ekonomiką, turizmo galimybes, pasikviesti žmonių iš Baltarusijos, Kaliningrado srities, Latvijos, Lenkijos, kurie išdėstytų savo požiūrį į Lietuvą.

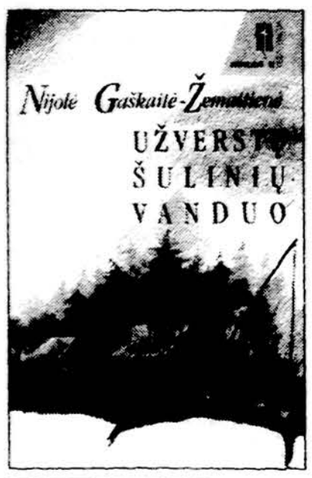

Sveikiname!

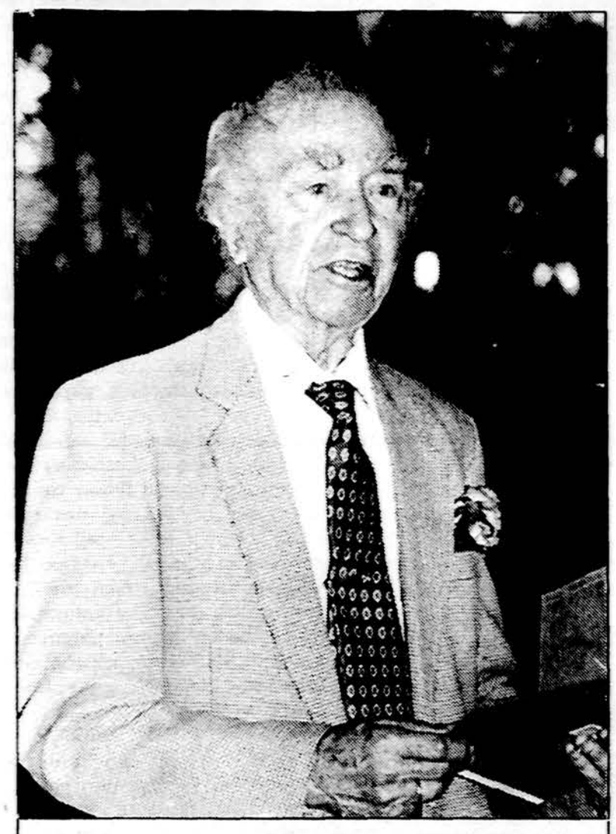

Poetas Bernardas Brazdžionis.

***Draugo* redakcija ir JAV LB Kultūros taryba jungiasi su visa lietuvių tauta, gyvenančia tėvynėje ir toli už jos ribų, sveikindama poetą Bernardą Brazdžionį, šiandien švenčiantį 95-ąjį gimtadienį.**

Ačiū, Poete, kad kartu su mumis keliavote išeivijos keliais, dalinotės tėvynės ilgesiu ir jos netekties gėla, kad džiaugėtės kartu, kai ji atgavo laisvę.

Su Vyte Nemunėliu augome, su Bernardu Brazdžioniu bendravome tylaus susikaupimo valandėlėmis, švenčių, minėjimų metu, lietuviškos mokyklos klasėse, organizuotuose ir privačiuose susibūrimuose. Jis mus mokė, džiugino ir guodė...

Ad multos annos!

Viskas Lietuvai ir lietuvybei

Su JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros tarybos pirmininke Marija Remiene kalbasi Stasė Semėnienė.

Supažindinti *Draugo* skaitytojus su Marija A. Remiene beveik nereikėtų — ji visiems gerai pažįstama.

Marija Remienė puikiai tinka reprezentacijai, dažnai bendradarbiauja spaudoje JAV-ose bei Lietuvoje, neieško žodžių, kai reikia kalbėti nuo scenos. Ji moka įvertinti kitų atliktus darbus, nuoširdžia padeka, objektyviai ir tolerantiškai darbuojasi su visais, įtraukia talkon ir trečiosios bangos lietuvius. Nuo 1972 m. dažnai lankosi Lietuvoje, dosniai remdama ne tik gimines, bet ir savo mylimą tėviškę — Musninkus.

Be jokios abejonės, Marija Remienė yra viena pačių ryškiausių visuomenės veikėjų Čikagoje, galbūt ir visoje Amerikoje. Ji sutiko atsakyti į keletą klausimų apie JAV LB Kultūros tarybos veiklą ir pareigas, kurias tenka atlikti, tarybai pirmininkaujant.

— Esate JAV LB kultūros tarybos pirmininkė, rodos, antrai kadencijai, ar taip? Kiek metų yra viena kadencija? Ar esat renkama, skiriama ar kviečiama?

— LB Kultūros tarybos pirmininkės pareigose esu jau 2-rą kadenciją. Kadencija tęsiasi trejus metus. Pagal JAV LB nustatytas gaires, JAV LB Krašto valdybos pirmininkas pakviečia Tarybos pirmininkus, sudaro valdybą ir ją pristato JAV LB Tarybai tvirtinti, ne vėliau, kaip 30 dienų po JAV LB Krašto valdybos pirmininko išrinkimo. Pirmininkauti Kultūros tarybai buvau pakviesta LB Krašto valdybos pirmininkės Reginos Narušienės, o, jos kadencijai pasibaigus, naujasis LB Krašto valdybos pirmininkas Algimantas Gečys pakvietė tas pareigas tęsti toliau. Trumpai atsakant — Kultūros tarybai pirmininkauti asmuo yra kviečiamas ir tvirtinamas visos krašto tarybos narių.

— Praėjusiais metais JAV LB šventė savo 50-ies m. veiklos sukaktį. Kokiu būdu Kultūros taryba pažymėjo tą svarbų įvykį?

— 2001 m. JAV LB buvo istoriniai metai. Tai jos 50 metų darbingo gyvavimo jubiliejus. Asmeniškai buvau LB valdybos pirmininko Algimanto Gečio paprašyta jam atstovauti specialiai rengiamam jubiliejiniam komitetui. Buvau to komiteto sekretorė. Kultūros taryba JAV LB jubiliejų pažymėjo, atsikviesdama jaunuolių chorą iš Vilniaus — „Ąžuoliuką". Į jubiliejines šventės renginius, kurie vyko Čikagoje spalio 13-14 d., beveik visi Kultūros tarybos nariai buvo įsijungę ir atliko savo ir įsipareigojimus pasigėrėtinai: vicepirmininkas Leonas Narbutis surengė jubiliejinę parodą nuotraukose, jam talkininkavo Dalia Šlenienė; Ligija Tautkuvienė surengė smagią ir kultūringą vakaronę po minėjimo; Aušrelė Sakalaitė į savo namus priėmė net 5 Seimo narius iš Lietuvos, juos vežiojo, globojo; Dalia Anysienė tvarkė finansus (reikėjo surinkti šventei lėšų, o taip pat ir „Ąžuoliukui"). Kultūros tarybos nariai atidavė savo darbo duoklę su kaupu.

— Kiek buvo „Ąžuoliuko" koncertų ir kur koncertavo?

— Tiesą pasakius, net neskaičiavau, kiek koncertų „Ąžuoliukas" atliko. Lietuvių Bendruomenės ribose jie atliko du koncertus Washington, D.C., po vieną — New Yorke, New Jersey, Clevelande ir Čikagoje. Tuomet jie buvo pakviesti į Salt Lake City, į tarptautinį jaunimo chorų festivalį, kur praleido septynias dienas. Festivalyje teko dainuoti kiekvieną dieną; kartais net po du kartus. Iš Salt Lake City koncertuoti vyko į Kanadą: į Ottawą ir Torontą. Iš viso „Ąžuoliukas atliko 16 koncertų. „Ąžuoliuko" koncertais galėjo gėrėtis ne tik mūsų tautiečiai, bet ir kitataučiai. Vien Salt Lake City jų klausėsi 2,000 dainos mylėtojų. Visą kelionių tvarkaraštį koordinavo Kultūros taryba.

Praeityje buvo dėta daug pastangų, pasikviesti „Ąžuoliuką", tačiau jos baigėsi nesėkmingai. Reikia džiaugtis, kad šiai Kultūros tarybai pavyko tai įgyvendinti, nugalėti daug sunkumų, ypač finansinių. Buvo didelė rizika, nes reikėjo visas keliones apmokėti, o taip pat choristus išlaikyti. Salt Lake City prie kelionės išlaidų neprisidėjo, tik juos išlaikė visą savaitę. Dėkojame Lietuvių fondui, paskyrusiam 20,000 dol. Ši suma palengvino įvykdyti taip didelį užsimojimą.

— Ar ne Jūs atnaujinote, ar atgaivinote, tradicines Poezijos dienas?

— Tenka pripažinti, kad ir negausiai mūsų lietuvių visuomenei, buvo pasigesta kultūrinių vakaronių, kurios vykdavo Jaunimo centre, ypač Poezijos dienų. Kultūros taryba nutarė Poezijos dienas tęsti, nes žmogui reikia ne tik maisto kūnui, bet ir dvasinio peno. Poezijos dienos bus ir ateinantį pavasarį, gegužės 11 d. Jaunimo centre. Dalyvaus vietinės poetės ir svečias iš Lietuvos, poetas — laureatas Sigitas Geda.

— Savo Kultūros tarybos vadovavimo laikotarpyje surengėte kelis didesnius renginius. Kur buvo surengti minėjimai ir kiek jų buvo?

— Dabar gyvename įdomų laikotarpį. Lietuvos istorijoje buvo garbingų piliečių, kurie paliko gilius pėdsakus savo darbais bei pasiaukojimu tautai, ypač jos prisikėlimo metu. Plačiai buvo paminėtos dr. Vinco Kudirkos, Lietuvos himno autoriaus, 100-sios mirties metinės. Minėjimai vyko ne tik Čikagoje, bet ir kitose LB apylinkėse — iš viso 14 apylinkių. 2001 metais minėjome vysk. Motiejų Valančių — 19 a. Lietuvių tautos atgimimo pradininką. Paskaitininkais buvo mūsų vietos visuomeninin-kai: dr. Giedrius Subačius, dr. Rimvydas Šilbajoris, Algirdas Titus Antanaitis, Antanas Dundzila, rašytojas Paulius Jurkus ir kt. Minėjimai įvyko 9 LB apylinkėse. Šiais metais kviečiame LB apylinkes paminėti tautos patriarchą dr. Joną Basanavičių.

— Regime, kad tęsiate premijų šventes. Kaip sekasi ir kas premijuojama?

— JAV LB Tarybos suvažiavimas mus ragina tęsti Premijų šventes. Jau įvyko 19-toji Premijų šventė, kurią suorganizavo ir pravedė Los Angeles LB apygarda, vadovaujama pirmininkės Angelės Nelsienės, o jai talkininkavo specialus komitetas, pirmininkaujant Algimantui Žemaitaičiui. Premijos šventės yra kuklli mūsų visuomenės padėka kultūros darbuotojams. Jos bus tęsiamos toliau ir šį rudenį įvyks 20-oji Premijų šventė, rengiama Philadelphijos LB apylinkės valdybos. Premijuojame dailininką, teatro aktorių, žurnalistą — spaudos darbuotoją, muziką, radijo darbuotoją ir tautinių šokių mokytoją. Premijų mecenatas yra Lietuvių fondas. Kultūros premijoms laureatus išrenka LB Kultūros tarybos sudarytos komisijos.

— „Drauge" mirga jūsų rengiami koncertai, koncertai, koncertai... Kur, kiek, kaip?

— Mūsų visuomeninis gyvenimas yra gan judrus. Daug organizacijų, klubų. Visi ką nors rengia, kad papildytų savo organizacijų iždus. Dažniausiai kiekviename renginyje yra ir meninė dalis, kartais — geresnė, kartais — labai silpna. Kultūros taryba ėmėsi iniciatyvos ruošti gerus, aukšto lygio koncertus. Praeityje mūsų visuomenė galėjo džiaugtis savais, išeivijos solistais. Dabar tokių čia jau nėra. Ėmiau atsikviesti iš Lietuvos — ne kažkokius populiarius atlikėjus, bet geriausius solistus, kokie tik ten yra. Tai gali kiekvienas pastebėti spaudos puslapiuose. Koncertus organizuoju ne tik Čikagoje, bet ir didesnėse LB apylinkėse. Kiekvienais metais tokių koncertų įvykdavo 7-8.

Paskutiniais keliais metais sumažėjo koncertų lankytojų. Pasikeitė mūsų visuomenė. Koncertai užsibaigdavo nemažais deficitais ir tas spragas reikėdavo kaip nors padengti.

Organizuojant koncertus, susidaro didelių išlaidų: solistų kelionės, honorarai, daug telefoninių skambinimų bei susirašinėjimų su Lietuva. Dabar Kultūros taryba nutarusi susilaikyti nuo koncertų organizavimo. Organizuosime koncertus tik tokių atlikėjų, kurie apsimokės savo kelionės išlaidas. Žinoma, aukšto lygio solistai to nedarys. Turėtų Lietuva juos paremti ir mums atsiųsti. Tačiau jokio ryšio dabar nėra su Lietuvos Kultūros ministerija ir kiekvienaš vienetas atvyksta, kaip išmanydamas. Prašymų koncertuoti ateina bent po vieną į savaitę. Visi geri, daug koncertavę, daug apkeliavę. Sunku juos atskirti ir dar sunkiau finansuoti jų keliones. Nėra abejonės, kad pinigai turi didelę galią kultūrai. Tiek Poezijos vakarai, tiek koncertai nepatraukia plačios visuomenės, todėl užsibaigia deficitais.

— 2001 m. įvyko jaunųjų atlikėjų festivalis. Ar žadate ir šiais metais tęsti?

— Kiek žinau, praeityje buvo rengiamos jaunųjų talentų popietės. Po ilgesnės pertraukos, jaunųjų atlikėjų festivalis įvyko 2001 metais. Tą mintį iškėlė kultūrininkė Ligija Tautkuvienė, kuri Lietuvoje organizuodavo panašius renginius. Gausiai dalyvavo Meno mokyklėlė (vad. L. Tautkuvienė) ir Jaunimo centro „Lakštutės" (vad. muzikė Dalia Gedvilienė). Pasisekimas buvo labai geras, nes dalyvavo 55 vaikai ir jaunuoliai. Šiais metais jaunųjų atlikėjų festivalis įvyks gegužės 28 d. Jaunimo centre. Kviečiami visi jauni Amerikos lietuviai dalyvauti šiame renginyje. O kas žino, gal iš jų sulauksime skaisčiau šviečiančių žvaigždučių. Tokie festivaliai yra jiems pakylėjimas.

JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė Marija Remienė

— Ar ne jūs 2000 m. suorganizavote teatro festivalį? Kas dalyvavo ir kaip pasisekė?

— Teatro festivaliai taip pat prigijo. Jie ruošiami kas ketveri metai. 2000 m. teatro festivalis buvo dešimtas. Dalyvavo Čikagoje naujai susiorganizavęs mėgėjų teatras „Žaltvykslė", Hamiltono „Aukuras", Toronto „Aitvaras" ir Los Angeles Dramos sambūris. Teatro festivalis pasisekė ir užbaigėme be deficito. Prie pasisekimo prisidėjo svečias aktorius Petras Venslovas iš Lietuvos. Tikimės, kad teatro festivaliai bus LB Kultūros tarybos organizuojami ir ateityje.

— Praėjusių metų pradžioje Kultūros taryba paskelbė Dramos konkursą. Kodėl skelbėt ir kokie rezultatai?

— Po X teatro festivalio, tiek režisieriai, tiek aktoriai pasisakė, kad trūksta veikalų scenai, ypač iš lietuviško gyvenimo svetur ar tėvynėje (praeities ir dabarties). Paraginta Broniaus Nainio, nutariau Dramos konkursą skelbti, tačiau reikėjo mecenato premijai. Daug negalvojus, paskambinau dr. Jonui Adomavičiui ir išdėsčiau reikalą. Dosnusis daktaras, nedvejodamas atsiuntė 3,000 dol., tad dr. Jonas Adomavičius yra dramos konkurso mecenatas.

Konkursas buvo skelbiamas mūsų išeivijos ir Lietuvos laikraščiuose. Terminas 2002 m. vasario 16 d.

Nukelta į 4 psl.

Los Angeles, Calif., suruoštoje JAV LB Kultūros tarybos Premijų šventėje š.m. sausio 5 d. Iš kairės: Birutė Ralytė-Wilfert, muzikos premijos laureatas Viktoras Ralys, Janina Čekanauskienė ir LR garbės konsulas Los Angeles Vytautas Čekanauskas.

JAV LB Kultūros tarybos nariai ir talkininkai po sėkmingo X Teatro festivalio Čikagoje. Iš kairės: Aušrelė Sakalaitė, Aldona Gurskienė, Leonas Narbutis, tarybos pirm. Marija Remienė ir Ligija Tautkuvienė.

Kūryba, gimusi iš ilgesio

Atkelta iš 2 psl

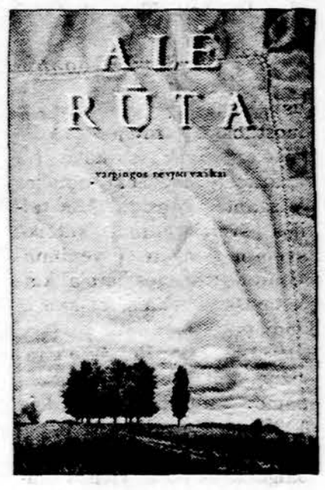

Su didžiausia meile ir kruopštumu ji tapo jų paveikslus: „...Atpažinsi ne vien tarp kaimiečių, bet ir būry kitų inteligentų. Iš kuklesnės laikysenos, iš nebrangių, bet tvarkingų ir dažnai skoningų drabužių, o labiausiai — iš dvasingo veido (...) Iš tikrųjų šviečia. Kaip nori sakyk, vadink žibintu, saule, švyturiu ar liktarna ...Kaimas be mokytojo būtų gūdus ir tamsus. Miestelis ir miestas be mokytojų — tartum kelias be gairių, uostas be švyturio ..."

Autorė puikiai pažįsta mokytojo gyvenimą, pati valgė tą sunkią rupią duoną, prisimindama ir nemigo naktis, taisant sąsiuvinius, bet tuo pačiu prisimindama, kiek džiaugsmo suteikdavo vaikų laimėjimai — tai ir jos pačios laimėjimai. Neveltui dirbta, neveltui vargta.

Romane *Vargingos tėvynės vaikai* atspindėti istoriniai įvykiai, kurie prasideda nuo 1938 metų. Atskleidžiamas šviesus, pakilus nepriklausomos Lietuvos gyvenimas, kuris, deja, buvo brutalių jėgų nutrauktas. Skaudžių istorinių įvykių grandinė sudrebino nepriklausomos Lietuvos pamatus — pirmoji rusų okupacija ir vokietmetis, ir antroji rusų okupacija. Autorė per savo herojus sklandžiai vaizduoja istorinį paveikslą su visomis skaudžiomis pasekmėmis. Žiaurių negandų, tragiškų praradimų laikmetis, priešpastatomas šviesiam, kūrybingam, džiaugsmingam pirmosios nepriklausomos Lietuvos gyvenimui. Pagrindiniai herojai — Lietuvos inteligentai mokytojai, kurie gyveno gražiame Žemaitijos kampelyje. Mokytojai žemaičiai — atviraširdžiai, dosnūs, bet užsispyrę savo tikslų siekime. Jie kantriai dirba, dalindamiesi savo širdžių šviesa ne tik su vaikais, bet ir su kaimo žmonėmis, skaitydami paskaitas, ruošdami šventes. Jos herojų širdyse skleidžiasi meilės gėlės, jie skaito ir kuria poeziją, piešia paveikslus. Jų gyvenimo tikslas – kurti grožį, skleisti gėrį, dalintis savo širdžių šviesa su aplinkiniais. Stiprus dorovinis pagrindas, tikėjimas, meilė tėvynei — charakteringi jų bruožai. Šviesuoliai mokytojai pirmieji pajuto ir suprato iškilusią gresmę tėvynei. Palikdami namus, šeimas, vaikus, išėjo į miškus, bandydami kovoti prieš brutalias jėgas. Begaliniai tikėdami, galėsią laimėti prieš žiaurią okupaciją, vedė partizaninę kovą. Deja, jėgos buvo nelygios, daugel jų krito miškuose. Savo gyvybę padėjo ant nepriklausomos Lietuvos aukuro.

Alės Rūtos romanas *Vargingos tėvynės vaikai* — tarsi paminklas mokytojams šviesuoliams, tikėjusiems ir žuvusiems už gražią Lietuvos ateitį.

Skaitytojų vardu sveikiname laureatę su gražiu ir reikšmingu apdovanojimu, linkime naujų kūrybinių minčių antplūdžio — naujiems kūrybingiems sumanymams įgyvendinti.

Virginija Paplauskienė

Kompozitoriaus Stasio Vainiūno namuose

Truputis istorijos

Judrioje Vilniaus gatvėje, prie pat Neries, kelis dešimtmečius gyveno kompozitorius, pianistas prof. Stasys Vainiūnas (1909-1982). Gimęs Rygoje, mokęsis Latvijos sostinės konservatorijoje, Stasys Vainiūnas 1933 m. dalyvavo tarptautiniame pianistų konkurse Vienoje ir tapo laureatu. Tai buvo pirmasis lietuvis, pasiekęs tokį laimėjimą. Nuo 1939 m. jau žinomas muzikas savo gyvenimą susiejo su Lietuva. Dirbo Klaipėdos, Šiaulių muzikos mokyklose. 1949 m. persikėlė į Vilnių. Čia tapo profesoriumi, vadovavo Konservatorijos fortepijono katedrai, Kompozitorių sąjungai, išugdė daug jaunų pianistų, praturtino lietuvių muziką ryškiais instrumentiniais kūriniais. Stasys Vainiūnas buvo nuoširdus, bendraujantis su įvairių sričių menininkais, dalyvavo įvairiuose renginiuose. Mirė staiga, neįvykdęs visų savo sumanymų.

Vainiūnų šeimos namai, kompozitoriui gyvam esant, dažnai suburdavo mokinius, kitus muzikantus. Čia muzikavo ir dvi jo dukros, žinomos muzikės — smuikininkė Audronė Vainiūnaitė ir pianistė Birutė Vainiūnaitė. Artima draugystė Stasį Vainiūną siejo su vyresniu kompozitoriumi Juozu Karosu, kurį sutiko pirmojo pasaulinio karo metais nublokštas į Rusijos gilumą.

Po Stasio Vainiūno mirties jo butas pateko į kitų žmonių rankas, bet ponios Liucijos Stulgienės vadovaujamas Lietuvos muzikų rėmimo fondas prieš keletą metų šį butą už nemenką sumą nupirko ir grąžino muzikos menui. Dabar čia veikia visuomeninė įstaiga Stasio Vainiūno namai, rengianti koncertus, muzikos pamokas, parodas.

Telpa visi menai

Stasio Vainiūno namų direktorė Bernadeta Markevičienė, rodydama savo valdas, pasakoja, kad net profesoriaus fortepijonas stovi toje pačioje vietoje, kaip jam gyvam esant. Juo skambina jauni, dar tebesimokantys pianistai, kuriems čia leidžiama rinktis, koncertuoti. Beje, visi renginiai vyksta nemokamai. Greta koncertų, muzikų jubiliejų paminėjimų, užsienio menininkų vakarų, rengiamos dailės parodos, knygų pristatymai, muzikų šeimų vakarai. Įspūdingas buvo Geniušų šeimos vakaras, kuriame dalyvavo dailininkė Irena Geniušienė, jos vyras ilgametis operos dirigentas Rimas Geniušas, ir Kauno muzikinio teatro vyriausias dirigentas Julius Geniušas. Kitą vakarą lankytojai rinkosi į dailininkų Reginos Songailaitės-Balčikonienės ir jos vyro taip pat dailininko, Juozo Balčikonio parodą-pokalbį. Čia taip pat buvo susirinkusi grafikės Elvyros Kriaučiūnaitės kūrybinga šeima, vyko Viktorijos Gatavynaitės, kitų dailininkų darbų parodos, svečiavosi lietuvių muzikantai, atvykę iš kitų kraštų, kuriuose mokosi arba dirba. Kartą, kai nedidelėje salėje suskambo garsaus tenoro Virgilijaus Noreikos balsas, jam čia buvo tiesiog ankšta. Įspūdingą koncertą surengė iš Vokietijos atvykęs, smuikininkės Dalios Stulgytės-Šmalenberg vadovaujamas, styginis ansamblis.

Balsai iš Seimo

Kai Stasio Vainiūno namai pakvietė į prof. Vytauto Landsbergio koncertą, buvo tiesiog smalsu, nes šiaip ar taip daug dažniau viešai girdimas šio žymaus politiko žodis negu jo muzikavimas. Vakaras buvo, kaip reta, nuoširdus. Vytautas Landsbergis skambino rečiau girdimus M. K. Čiurlionio kūrinius fortepijonui, pasakojo jų istorijas, tai, kaip rinko medžiagą savo knygoms apie šį garsų lietuvių menininką. Visus pralinksmino epizodas iš susitikimo Lenkijoje su sena aristokrate, kuri iš atminties, be fortepijono, pasidėjusi popieriaus lapą ant virtuvės stalo, užrašė vieno M. K. Čiurlionio, kurį ji pažinojo, kūrinio natas.

Kitame vakare lankėsi Seimo narė poetė Dalia Teišerskytė, išleidusi jau devynias poezijos knygas. Dalios Teišerskytės eilėraščiai, kuriuos ji skaitė, spinduliuoja gerumu, tiesos ir harmonijos gyvenime paieška. Jie tarytum nedideli, žodžiais nutapyti laiko bėgsmo ir žmogaus vietos tame bėgsme peizažai. Poetė prisiminė daug ko išmokiusią ir užgrūdinusią Sibiro tremtį, motinos ištvermę, tėvo ilgesį, daug ką, kas sudėta į rudeniškus naujausios knygos *Stebuklai baigėsi* puslapius. Dalią Teišerskytę į susitikimą su poezijos bičiuliais atlydėjusi kita Seimo narė Janina Narvilienė, sakė, kad poetė į Seimo „belangę" įnešė daug žavesio, šilumos bei taurumo, kurio ten šiek tiek stinga. O pati poetė kalbėjo apie tautai ir kiekvienam žmogui būtiną išdidumo jausmą, kuris neretai prarandamas, iškeičiamas į materialines vertybes.

Savo mokytojomis Dalia Teišerskytė vadino dvi vakare buvusias rašytojas — Ramutę Skučaitę ir Birutę Mackonytę. Poetė ir Sibiro tremčių likimo sesė Ramutė Skučaitė prieš kelis dešimtmečius skatino rašyti, sakydama: „Rašyk, jei ir niekas nespausdins. Žinok — ateis tavo metas". Jis atėjo, papūtus laisvės vėjams, kai posmai apie gyvenimo praradimus ir džiaugsmą tapo laisvi.

Dalia Teišerskytė vadovauja Lietuvos Respublikos Seimo Etikos komitetui, rašo eilėraščius, savaitei baigiantis, skuba į savo namus, kaime pasimėgaudama ravi daržus, rūpinasi anūkais, randa laiko sau. Tokia jau ji moteris, niekaip netelpanti į Seimo „poniučių" standartus. Tokių žmonių stebuklų laikas niekada nesibaigia...

Nauji metai atnešė Stasio Vainiūno namų direktorei Bernadetai Markevičienei naujų, malonių rūpesčių. Ji platina kvietimus į muzikų rėmimo fondo 10-metį, koncertus, susitikimus su įdomiais žmonėmis, nusipelniusiais tautos kultūrai, vėl kuria naujas programas jaunųjų muzikantų pasirodymams, tariasi dėl dailės parodų, siuntinėja laiškus į kitas šalis, ruošia tradicinius tarptautinių konkursų laureatų pagerbimo renginius.

Jeigu būsite Lietuvoje, užsukite į tuos jaukius muzikos ir kitų menų namus. Jų adresas Vilniuje: A. Goštauto g. 2-41. Įėjimas iš kiemo pusės. Tel.616754

Jadvyga Godunavičienė

Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus su žmona Alma Adamkiene tarp svečių Stasio Vainiūno namuose. Bernadetos Markevičienės nuotrauka.

Apie valstybę ir politinę kultūrą

Asta Petraitytė

Lietuvos istorinės atminties lobynas pasipildė dar viena knyga *Gairė — pilnutinė demokratija. Į Laisvę fondo dešimtmetis Lietuvoje.* Ta proga Lietuvių išeivijos institutas surengė jos pristatymą plačiajai visuomenei (Vytauto Didžiojo universitetas, gruodžio 6 d.).

Tai straipsnių rinkinys, kuriame yra nušviečiama lietuvišką kultūrą puoselėjančio *Į Laisvę* fondo Lietuvos filialo pastarojo dešimtmečio veikla. Rinkinį sudarė ir redagavo ilgametis fondo filialo tarybos sekretorius bei buvęs tarybos pirmininkas Vidmantas Valiušaitis. Spausdinamuose tekstuose atsispindi ne tik dešimtmečio, bet ir visos organizacijos istorija, veikla, nuostatos, vertybės ir vertinimai. Knygos autoriai yra žinomi visuomenės veikėjai, daugiau ar mažiau aktyviai dalyvaujantys *Į Laisvę* fondo veikloje: Kazys Ambrozaitis, Jonas Kairevičius, Vytautas Kubilius, Bronius Kuzmickas, Juozas Kojelis, Juozas Baužys, Jonas Pabedinskas, Kęstutis Girnius, Vidmantas Valiušaitis, Kęstutis Skrupskelis, Juozas Tumelis. Tarp *Į Laisvę* fondo renginių dalyvių matomi tiek politikoje žinomi vardai — Vytautas Landsbergis, Romualdas Ozolas, Darius Kuolys, Česlovas Stankevičius, — tiek kultūros bei mokslo srityje pasireiškusios asmenybės — Vytautas Volertas, Vincas Natkevičius, Vytautas Radžvilas, Nijolė Gaškaitė, Antanas Tyla.

Ypatingą vertę turi knygoje skelbiami įvairių Lietuvos filialo renginių ir studijų savaičių aprašymai, jų metu skaityti pranešimai bei įvairūs dokumentai. Leidinio sudarytojas pastebėjo, kad knygoje sutelkta medžiaga yra ir *Į Laisvę* fondo Lietuvos filialo darbų apibendrinimas, ir jo ataskaita, ir dešimtmetį trunkančios veiklos pristatymas. Knygos pristatyme dalyvavo *Į Laisvę* fondo Lietuvos filialo tarybos pirmininkas, advokatas Jonas Kairevičius, valdybos pirmininkas, istorikas Vidmantas Vitkauskas, fondo nariai Feliksas Palubinskas, Ignas Misiūnas, Lietuvių išeivijos instituto direktorius, istorikas Egidijus Aleksandravičius, kiti kviestiniai asmenys bei atsiliepiantieji į kiekvieną naujos knygos šventę.

Skirtingai nuo įprastinės knygos pristatymo ceremonijos — autorius, knygos turinys, klausimai autoriui, autografai — šiame renginyje buvo ir trumpas paties *Į Laisvę* fondo lietuviškai kultūrai ugdyti pristatymas bei daugiau apvaliam stalui būdingos diskusijos. Išeivijos instituto direktoriui E. Aleksandravičiui išprovokavus pokalbį apie panašias visuomenines organizacijas apskritai, jų veiklos tikslus, valstybingumo supratimo bei pilietinės savimonės, visuomeninio aktyvumo ugdymo svarbą, pagaliau ne pelno organizacijų finansinius sunkumus neturtingoje valstybėje, visi pasisakiusieji sutiko, kad tokios organizacijos yra labai reikalingos, reikšmingos visuomenės brandai ir jos saviraiškai. Pagal panašių organizacijų gausą ir jų aktyvumą galima spręsti apie pilietinės visuomenės kokybę. Pasak V. Valiušaičio, citavusio vieno šio fondo organizatorių, politologo Vytauto Vardžio (1924-1993), žodžius, politinė kultūra nurodo priežastinį ryšį tarp pilietinės visuomenės kokybės ir politinio elgesio bei valstybinės santvarkos. Visuomenė, kurios nejungia vieninga ir pakankamai aukšta politinė kultūra, tampa nepajėgi pilnai tarnauti žmogui ekonominiu ar kultūriniu progresu ir gerove. Pasisakiusieji pažymėjo, kad ir šiandien iškyla nesusikalbėjimo problema, tarpusavio ryšių bei konstruktyvaus bendradarbiavimo stygius tarp politinių grupių, įvairių visuomeninių organizacijų, valstybinių struktūrų. Tai nepakankamos politinės kultūros ir pilietinės brandos ženklai, liudijantys, kad pilietinės visuomenės kokybę labai svarbu gerinti.

Po renginio *Į Laisvę* fondo Lietuvos filialo nariai buvo pakviesti apsilankyti Lietuvių išeivijos institute, kur yra saugomi ir tvarkomi žymių išeivijos veikėjų archyvai, nuotraukos, laiškai, knygos. Tai sugrįžimas namo, tik kiek kita forma — per savo visuomeninę veiklą, nuopelnus, reprezentuojančius darbus, kurie, pirmiausia, buvo ir yra skirti Lietuvai. Malonu pažymėti, kad akademiniai sluoksniai, o ypač studentija jau spėjo tai įvertinti ir vis plačiau naudoja savo moksliniuose darbuose.

Ir pabaigai norisi palinkėti, kad ir renginyje pristatyta knyga *Gairė — pilnutinė demokratija. Į Laisvę fondo dešimtmetis Lietuvoje* būtų skaitoma tiek *Į Laisvę* fondo veikloje dalyvaujančiųjų bei jo veikla besidominčiųjų, tiek ir mokslus einančio, jaunimo.

VISKAS LIETUVAI IR LIETUVYBEI

Atkelta iš 3 psl.

Taigi, konkursas dar tęsiasi. Gautame vis naujų kūrinių. Tam konkursui premijuoti buvo sudaryta komisija Los Angeles — Petras Maželis, Ema Dovydaitienė ir Algimantas Žemaitaitis, o Čikagoje — Stasė Petersonienė, Danutė Bindokienė ir Audrė Budrytė. Kol kas gauta 15 kūrinių. Rezultatai bus paskelbti, kai visi komisijos nariai baigs skaityti.

Turiu pasidžiaugti, kad Čikagos „Žaltvyksles" teatras gyvuoja ir ruošiasi naujam spektakliui, kuris įvyks šį pavasarį. Įsijungė naujos jėgos. Šį kartą režisuos, Lietuvoje režisūrą baigusi, Ilona Čepaitė.

— Kultūros taryboje yra ir neseniai atvykusių. Kaip sekasi kartu darbuotis?

— Kultūros taryboje yra dvi darbščiosios kultūrininkės: Violeta Drupaitė-Cole — tarybos sekretorė, rašo į spaudą ir puikiai praveda kultūros renginius; Ligija Tautkuvienė — žurnalistė, paslaugi ir visada atlieka pavestus uždavinius. „Žaltvyksles" teatre daugiausia yra „trečios bangos" tautiečiai ir čia JAV gimę lietuviai. Visi gražiai bendradarbiauja. Be to, LB apylinkėms vadovauja bent trečdalis pirmininkų iš neseniai atvykusių. Tenka džiaugtis, kad mūsų gretas papildo jaunos, naujos „trečiosios bangos" jėgos, kurios ilgainiui perims mūsų visų vadovaujamus postus.

— Einant į visuomeninę veiklą, reikia turėti „krokodilo ar dramblio odą". Ar daug slogučių tenka patirti ir gauti visai neužsitarnautos „pylos"?

— Vadovauti, stoti priešakin, yra atsakinga. Nesu tobula, bet noriu tobulėti. Daug lengviau likti eiline ir tik savo dalyvavimu remti ar prisidėti. Vadovauti — reiškia tarnauti. Atsakomybė didelė: juo aukštesnės pareigos, tuo daugiau esi matoma ir kritikuojama. Kartais dalis visuomenės neįvertina atliktų darbų, tad reikia nebūti per jautriai, nors stengtis iš kritikos pasimokyti. Dažnai ir lengvos pareigos tampa sunkiomis. Tad tenka užsimerkti, negirdėti ir nepavydėti neturintiems ką veikti, bet stengtis savo pareigas atlikti, siekiant gerų rezultatų.

— Džiaugdamies tokiu pilnu Jūsų darbų aruodu, dėkojame už informacinį pokalbį ir „gero vėjo" ateities planams bei svarbiems darbams!

Lietuvių menininkų paroda Floridos vakaruose

LR garbės konsulo Algimanto Karnavičiaus iniciatyva, surengta lietuvių menininkų, gyvenančių JAV-se, darbų paroda buvo iškilmingai atidaryta 2002 m. sausio 11 d. St. Petersburgo miesto centre esančiose „The Arts Center" patalpose, gausiai dalyvaujant St. Petersburgo ir apylinkių tautiečiams bei amerikiečiams meno mėgėjams.

Į „The Arts Center" pasiųstus pakvietimus atsiliepė per 60 menininkų. Sudaryta speciali komisija iš „The Arts Center", vietinių galerijų bei Apskrities meno tarybos, išrinko 28 meno kūrinius — 20-ties lietuvių dailininkų iš devynių JAV-jų.

Dalyvavo: A. Jurevičius, D. Jurgutis, T. Kirvaitis, M. Tubelytė-Kuhlmann, M. Laurinaitis, L. Mikaliukas, A. Mikšys, A. Naujokaitis, R. Palubinskas, A. Petraitis, Loretta Petraitis, D. Ramanauskas, Juozas ir Rasa Saldaitis, I. Saparnis, I. Šimkus, M. Strasevičius, A. Ulevičius, K. Ulevičius, R. VisGirda.

Tikėkime, kad ateityje tokios progos didės, tad galėsime išvysti ir Lietuvoje dabar kuriančių menininkų darbus, pajusti ir jų dvasinį pasaulį.

Garbės konsulas šią parodą pavadino „Geležinio Vilko" vardu, pagal legendarinį Didž. Lietuvos kunigaikščio Gedimino sapną. Pasidžiaugė, kad „Geležinio Vilko" galingas balsas jau pasiekė vakarinius Floridos krantus ir artimiau supažindina tautiniu menu ir Lietuva, ne tik mūsų tautiečius, bet ir amerikiečiams suteikta proga pažinti nors dalelę mūsų dailininkų surinkto meno bei kultūros.

Atidarydamas parodą, garbės konsulas anglų ir lietuvių kalba pasveikino susirinkusius, dėkojo parodoje dalyvaujantiems menininkams ir visiems, prisidėjusiems prie parodos surengimo. Dėkojo Lietuvių fondui už finansinę paramą.

Parodon atvyko ir sveikinimo kalbą pasakė LR ambasados JAV-se ministras patarėjas Kęstutis Jankauskas ir perdavė ambasadoriaus Vygaudo Ušacko sveikinimą. Parodos atidaryme dalyvavo ir garbės konsulas iš Detroit, Michigan — Jurgis Jurgutis.

Parodos atidarymo metu galerijoje skambėjo lietuviška kanklių muzika, perduota kanklininkės Daivos Kimtytės-Avižienės; atsilankiusieji buvo vaišinami lietuviškais skanumynais.

Specialiai išleistame spalvotame parodos kataloge išspausdinta dauguma eksponuojamų kūrinių nuotraukų, garbės konsulo ir meno komisijos pastabos bei „Geležinio Vilko" legenda.

Parodą galima apžiūrėti kasdien, iki vasario 22 d. Adresas: The Arts Center, 719 Central Ave., St. Petersburg, FL 33701.

Juozas Šulaitis

Parodos atidarymo metu. Iš kairės: LR garbės konsulas Algimantas Karnavičius, Anthia Penrose, „The Arts Center" direktorių tarybos prezidentė ir šio centro direktorė Evelyn Davey.

St. Petersburg, FL, miesto centre esančiose „The Arts Center" patalpose sausio 11 d. atidaryta lietuvių mėgėjų meno paroda. Iš kairės (pirmoje eilėje) — parodos dalyviu dalis: Vida Tumasonienė, Janina Vienužienė, Stasys Jokubauskas ir Laima Vitkauskienė.